



23.05.2016

Sj/3

§ 517

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksut 1.1.2017 alkaen

HEL 2016-003167 T 02 05 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että perusopetuslain 48 §:n mukaisen iltapäivätoiminnan asiakasmaksu on 1.1.2017 alkaen 100 euroa kuukaudessa 760 tuntia / lukuvuosi tarjottavasta päivittäin klo 16 päättyvästä toiminnasta. Toimintaa voidaan valtiosuuteen oikeuttavan toiminta-ajan jälkeen tarjota kello 17 saakka ja periä palvelusta 20 euroa kuukaudessa lisämaksuna, jolloin maksu on 120 euroa kuukaudessa.

Käsittely

Vastaehdotus:
Veronika Honkasalo:

Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä kehitysvammaisten ja autististen koululaisten perusopetuksen iltapäivätoiminnan asiakasmaksut pidetään ennallaan eikä niihin tehdä korotuksia 1.1.2017 alkaen.

Kannattaja: Mirka Vainikka

Äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaan

Jaa-äännet: 10

Jorma Bergholm, Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Hannu Oskala, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen, Sanna Vesikansa

Ei-äännet: 3

Veronika Honkasalo, Henrik Nyholm, Mirka Vainikka

Tyhjä: 0

Poissa: 2

Lasse Männistö, Osku Pajamäki



23.05.2016

Sj/3

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 10 - 3 (2 poissa).

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi
Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi
Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi

Liitteet

1 Varhaiskasvatuslautakunnan päätös 17.5.2016

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Perusopetuslain muutos mahdollistaa maksujen korottamisen

Kaupunginhallitus on 10.4.2007 § 540 § päättänyt, että perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksu on 80 euroa kuukaudessa 760 tuntia / lukuvuosi tarjottavasta päivittäin klo 16 päättyvästä toiminnasta. Päätöksen mukaan toimintaa voidaan valtiosuuteen oikeuttavan toiminta-ajan jälkeen tarjota klo 17 saakka ja periä palvelusta 20 euroa kuukaudessa lisämaksua, jolloin kuukausimaksu on 100 euroa. Elokuulta asiakasmaksuna peritään puolet normaalista maksusta ja kesäkuulle ajoittuvista toimintapäivistä ei peritä asiakasmaksua. Kaupunginhallitus on lisäksi 17.3.2008 § 360 päättänyt iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen alentamisen ja huojentamisen periaatteista.

Perusopetuslain aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja koskevan 48 f §:n muutos tulee voimaan 1.8.2016. Lakimuutoksen mukaan asiakasmaksujen enimmäishintaa on mahdollista nostaa kolmen tunnin päivittäisen toiminnan osalta (570 tuntia / lukuvuosi) nykyisestä 60 eurosta 120 euroon ja neljän tunnin osalta (760 tuntia / lukuvuosi) nykyisestä 80 eurosta 160 euroon kuukaudessa. Tätä laajemman toiminnan asiakasmaksun kunta saa edelleen itse päättää.



Helsingissä ei järjestetä kolmen tunnin toimintaa lainkaan eikä 60 euron maksuluokka siten ole käytössä. Neljän tunnin päivittäisestä toiminnasta peritään asiakasmaksuna nyt voimassa olevan lain sallima enimmäismäärä 80 euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminta-ajan yli menevästä osuudesta (ts. viiden tunnin päivittäinen toiminta-aika) voidaan periä 20 euron lisämaksu, jolloin kuukausimaksu on 100 euroa. Aamu-toimintaa ei järjestetä, vaan toiminnan kehittäminen ja resurssit kohdistetaan riittävän alueellisen iltapäivätoiminnan järjestämiseen.

Perusopetuslain muutoksen valmisteluvaiheessa marraskuussa 2015 kaupunginhallitus on antanut hallituksen esitysluonnoksesta lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriölle. Lausunnossaan kaupunginhallitus ei kannattanut asiakasmaksun ylärajan korottamista niin jyrkästi kuin hallituksen esitysluonnoksessa esitettiin, vaan kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan korotuksen olisi tullut olla maltillisempi. Toisena vaihtoehtona kaupunginhallitus esitti asiakasmaksuille hintavälystä. Samalla kaupunginhallitus kannatti esitettyä asiakasmaksujen perimättömyysmahdollisuuksien laajentamista ja tiukentamista.

Opetusvirasto on kartoittanut palveluntuottajien ja asiakkaiden näkemyksiä

Helsingin kaupunki järjestää iltapäivätoiminnasta 24 % itse, ja järjestöt, seurakunnat ja yksityiset palveluntuottajat 76 % avustettavana toimintana. Espoossa ja Vantaalla toiminnasta vastaa kokonaisuudessaan ulkopuoliset palveluntuottajat ja seurakunnat. Muualla Suomessa kunnan oman toiminnan osuus on keskimäärin 54 %.

Opetusvirasto on asian valmistelun yhteydessä kartoittanut palveluntuottajien mielipiteitä asiakasmaksukorotuksista. Saatujen vastausten perusteella iltapäivätoiminnan palveluntuottajat näkevät liian suuret kertaluonteiset asiakasmaksukorotukset oman taloutensa uhkana. Asiakasmaksuja jää palveluntuottajilta saamatta, koska kaikki huoltajat eivät hoida kuukausittain maksettavaa asiakasmaksua maksuhojennuskäytänteistä huolimatta. Pienenevät asiakasmaksutulot tuovat riskin talouden tasapainoon ryhmäkohtaisten palkkakustannusten pysyessä samana, jolloin toimijalla ei ole taloudellisia resursseja järjestää toimintaa, ja ulkopuolisten palveluntuottajien määrä mahdollisesti vähenee.

Palveluntuottajien näkemysten kartoittamisen lisäksi opetusvirasto on helmi-maaliskuussa 2016 toteuttanut asiakaskyselyn iltapäivätoiminnassa olevien lasten huoltajille. Kyselyssä kartoitettiin huoltajien näkemyksiä kertaluonteisen asiakasmaksukorotuksen suuruudesta ja merkityksestä palvelun kysyntään. Vastaajista 36 % kannatti 20 euron korotusta ja yhteensä 18 % suurempaa kuin 20 euron korotusta. Asiakasmaksujen pitämistä ennallaan kannatti 21 % vastaajista.

Maksujen korotus lisää kaupungin tuloja, mutta voi vähentää palvelun kysyntää



Hallitusohjelman mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävät maksut tulee ajantasaistaa ja tiukentaa maksujen perimättömyysmahdollisuuksia. Osana toimenpiteitä kuntien tehtävien karsimiseksi ja velvoitteiden vähentämiseksi hallitusohjelmassa esitetään kuntien siirtymistä kohti kustannusvastaavuutta maksutuloja korottamalla.

Talousarvion laatimisoheiden mukaan hallintokuntien tulee selvittää mahdollisuudet maksutulojen lisäämiseen ja tehdä tarvittavat esitykset osana talousarvioesitystään. Tavoitteena on, että tulojen osuus palvelujen tuotantokustannuksista kasvaisi.

Uudenmaan kuntien esitykset asiakasmaksukorotuksiksi ovat keskimäärin 20 euroa kuukaudessa nykyisiin asiakasmaksuihin verrattuna. Korotushaitari on 10–30 euroa kuukaudessa. Uudet asiakasmaksut otetaan pääsääntöisesti käyttöön 1.8.2016 alkaen. Helsingissä opetuslautakunta on esittänyt korotuksia vasta vuoden 2017 alusta, koska vuoden 2016 talousarviossa ei ole esitetty muutoksia avustuksiin tai asiakasmaksutuloihin, eikä korotuksista ole pystytty informoimaan ennen lukuvuoden 2016–2017 jo päättynyttä hakuaikaa.

Jos asiakasmaksuja korotetaan esitetyt 20 euroa kuukaudessa, kaupungille kertyy nykyisellä asiakasmäärällä lisätuloja 220 000 euroa ja avustettavan toiminnan palveluntuottajille 820 000 euroa. Lisärahoituksella pystytään kattamaan toiminnan kuluja ja saamaan taloudellista säästöä kunnan omassa ja avustettavassa toiminnassa. Syksyn 2016 ryhmiin hakeneista 2. luokan oppilaista noin 800–1 000 tulee jäämään palvelun ulkopuolelle, koska kasvava 1. luokan lasten määrä vie paikkoja yleisopetuksen 2. luokkalaisilta.

Jos asiakasmaksuja korotettaisiin lakimuutoksen enimmäismäärään 160 euroa kuukaudessa, lisätuloja kaupungin omassa toiminnassa kertyisi 830 000 euroa ja avustettavassa toiminnassa 3,1 milj. euroa. Opetuslautakunta on esityksessään arvioinut, että näin suurella asiakasmaksukorotuksella voi olla toimintaan hakeutumista vähentävä vaikutus. Liian korkea asiakasmaksu saattaa rajata palvelun ulkopuolelle ne perheet, jotka palvelusta eniten hyötyisivät. Myös keskituloiset perheet saattavat jättää hakeutumatta iltapäivätoimintaan, koska eivät kuulu maksuhojennuksen piiriin. Pienituloisten perheiden asiakasmaksuhojennukset kasvattaisivat kaupungin menoja noin 380 000 euroa, kun palveluntuottajille hojennusten johdosta maksettavat avustukset kasvaisivat. Vuonna 2015 toiminnassa mukana olevista perheistä 15,5 % oli maksuhojennusten piirissä. Kasvua edelliseen vuoteen oli lähes 30 %.

Opetusvirasto tulee yhdessä varhaiskasvatusviraston ja iltapäivätoiminnan palveluntuottajien kanssa laatimaan erilliset ohjeet huoltajille, jotka



23.05.2016

Sj/3

kehotuksista huolimatta eivät hoida velvollisuuksiaan maksaa saamastaan palvelusta tai eivät käytä oikeuttaan hakea asiakasmaksuhojennuksia.

Iltapäivätoiminnasta huolehditaan yhdessä varhaiskasvatusviraston kanssa

Esitys uusista asiakasmaksuista on valmisteltu opetusviraston ja varhaiskasvatusviraston yhteistyönä. Kaupunginhallituksen 6.2.2006 § 186 tekemän päätöksen mukaan opetustoimella on koordinaatio- ja järjestämisvastuu kaupungin järjestämästä perusopetuslain mukaisesta aamu- ja iltapäivätoiminnasta lukuun ottamatta kehitysvammaisten ja autististen lasten ryhmiä. Kehitysvammaisten ja autististen koululaisten suomenkielisen iltapäivätoiminnan järjestämisestä vastaa varhaiskasvatusvirasto ja ruotsinkielisestä toiminnasta opetusvirasto. Varhaiskasvatusvirasto ja opetusvirasto päättävät iltapäivätoiminnan järjestelyistä tiivissä yhteistyössä. Varhaiskasvatuslautakunta on 17.5.2016 käsitellyt asiakasmaksujen korottamista kehitysvammaisten ja autististen lasten osalta. Päätös on esityksen liitteenä.

Vaikeasti ja syvästi kehitysvammaisille koululaisille iltapäivätoiminta on maksutonta kaupunginhallituksen 4.6.1990 § 1361 tekemän päätöksen mukaisesti. Helsingin erityishuollon johtoryhmän mukaan niiltä kehitysvammaisilta ja autistisilta 3–10-luokkalaisilta oppilailta, joiden iltapäivätoiminta on liitetty erityishuolto-ohjelmaan, ei peritä iltapäivätoimintamaksua. Myös 1–2-luokkalaiset vaikeasti tai syvästi kehitysvammaiset koululaiset saavat osallistua iltapäivätoimintaan maksuttomasti. Viime vuonna 76,6 % varhaiskasvatusviraston vastuulla olevan iltapäivätoiminnan koululaisista oli maksuhojennuksen piirissä. Maksuhojennusten piirissä olevien määrä on viime vuosina pysynyt samalla tasolla.

Nyt vireillä olevan johtamisjärjestelmän uudistuksen myötä opetusviraston ja varhaiskasvatusviraston järjestämää iltapäivätoimintaa ja siitä perittäviä asiakasmaksuja on jatkossa hyvä tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Varhaiskasvatus- ja opetustoimi tulevat muodostamaan yhtenäisen toimialan, ja kaikki koululaisten iltapäivätoiminta on suunniteltu koottavan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palvelukokonaisuuteen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi
Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi
Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi



23.05.2016

Sj/3

Liitteet

1 Varhaiskasvatuslautakunnan päätös 17.5.2016

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Opetusvirasto
Varhaiskasvatusvirasto

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 19.04.2016 § 59

HEL 2016-003167 T 02 05 00

Esitys

Opetuslautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että perusopetuslain 48 §:n mukaisen iltapäivätoiminnan asiakasmaksu on 1.1.2017 alkaen 100 euroa kuukaudessa 760 tuntia/lukuvuosi tarjottavasta päivittäin klo 16.00 päättyvästä toiminnasta. Toimintaa voidaan valtionosuuteen oikeuttavan toiminta-ajan jälkeen tarjota kello 17.00 saakka ja periä palvelusta 20 euroa kuukaudessa lisämaksuna, jolloin maksu on 120 euroa kuukaudessa.

Käsittely

19.04.2016 Ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Hyväksyttiin esittelijän ehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Leena Palve-Kaunisto, erityissuunnittelija, puhelin: 310 86809
leena.palve(a)hel.fi